

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

La suspensió del judici moral: el paper de la identitat moral i el locus de control en la desconnexió moral d'adults joves.

Treball de Final de Grau

Autora: Maria Piñol Suárez

Tutora: Dra. Paula Morales Hidalgo

Grau en Psicologia

Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Tarragona, 2026

Índex

1. Introducció	4
1.1 Marc teòric	4
1.1.1 Els experiments de Milgram i el concepte d'Estat Agèntic.....	4
1.1.2 La Teoria de la Desconnexió Moral de Bandura.	7
1.1.3 El Locus de Control (Rotter) i la seva influència en la conducta	9
1.2 Estat de la qüestió: revisió d'estudis recents	11
1.3 Justificació de la recerca	14
2. Objectius	17
2.1 Objectiu general	17
2.2 Objectius específics	17
2.3 Hipòtesis de l'estudi	18
3. Metodologia.....	18
3.1 Dades sociodemogràfiques.....	18
3.2. Instruments.....	19
3.2.1. Qüestionari d'Identitat Moral (MIQ)	19
3.2.2 Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral (MMDS-S).....	20
3.2.3 Escala de Locus de Control de Rotter	20
3.3 Procediment.....	21
3.3.1 Disseny del qüestionari digital	21
3.3.2 Recollida de dades i difusió.	21
3.3.3 Consideracions ètiques i tractament de dades	21
3.4 Procediment d'anàlisi de dades.....	22
4. Resultats	23
4.1 Descripció sociodemogràfica de la mostra	23
4.2 Descriptius de les variables d'estudi i anàlisi de correlacions de Pearson	24
4.3 Resultats de la prova t de Student per a mostres independents en funció del gènere	27
5. Discussió i conclusions.....	30
5.1 Limitacions de l'estudi.	34
5.2 Conclusions i futures línies d'investigació.....	36
6. Bibliografia.....	39
7. Annexos.....	42
Annex 7.1 Validació en espanyol de l'escala Moral Identity Questionnaire (MIQ)	42

Annex 7.2 Versió en espanyol de l'Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral	43
Annex 7.3 Versió en espanyol de la escala de Locus de Control de Rotter	44
Annex 7.4 Full d'informació al participant	45
Annex 7.5 Formulari de consentiment informat	48
Annex 7.6 Procediment de Preparació, Codificació i Anàlisi de Dades	50

1. Introducció

1.1 Marc teòric

1.1.1 Els experiments de Milgram i el concepte d'Estat Agèntic.

Al juliol de 1961, a la universitat de Yale, el psicòleg estatunidenc Stanley Milgram va començar un experiment que tindria importants aportacions per a la psicologia social.

Aquest experiment va sorgir en la postguerra de la Segona Guerra Mundial, un context històric marcat pels judicis de Nuremberg i, concretament, pel judici a Adolf Eichmann a Jerusalem el 1961. Eichmann, un dels principals organitzadors de l'Holocaust, va defensar-se als tribunals argumentant que ell 'només seguia ordres'. Conseqüentment, Milgram, basant-se en aquest fet, es preguntava si podria ser que els alemanys posseïssin un tret de personalitat específic que els feia més obedients o si, sota determinades condicions de pressió jeràrquica, qualsevol individu seria capaç de cometre actes devastadors.

Davant aquest plantejament, l'estudi tenia com a enfocament principal analitzar l'obediència a les figures d'autoritat. Milgram va fer primerament l'experiment amb població estatunidenca, i va mesurar la disposició dels participants de l'estudi, concretament homes d'entre 20 i 50 anys d'un ampli rang d'ocupacions i nivells d'educació, a obeir una figura d'autoritat que els instruïa ordres i actes que entraven en conflicte amb la seva consciència personal.

En cada sessió de l'experiment, tres persones participaven realitzant diferents rols: hi havia l'experimentador, el "mestre" (voluntari per a una sessió) i "l'estudiant" (es feia passar per voluntari, però era còmplice de l'experiment i actor). La prova es presentava com un "estudi científic de memòria i aprenentatge", i els rols de cada participant es fingien prèviament a començar, fent creure que es decidien "a sorts", però en realitat tot se centrava en veure la resposta i comportament del mestre, l'únic participant voluntari que desconeixia el muntatge. El mestre i l'alumne eren portats a una sala adjacent, on realitzarien la prova acadèmica. Lligaven a l'alumne a una cadira elèctrica i col·locaven als dos participants de forma que es

poguessin comunicar, però no veure's. Cada cop que l'alumne s'equivocava en les seves respostes, el mestre havia d'administrar-li una descàrrega elèctrica. La descàrrega augmentava cada cop que cometia un error, amb un augment de voltatge en increments de 15 volts per cada resposta incorrecta (si era correcta, el mestre llegia el següent parell de paraules). Els volts oscil·laven entre 15 i 450V. El generador de descàrregues incloïa etiquetes verbals que variaven des de *Descàrrega lleu* fins a *Perill: Descàrrega severa*.

Si es donava la situació que el mestre demanava parar o detenir l'experiment, l'experimentador, vestit de bata blanca, tenia ordres de respostes específiques, les quals actuaven com a estímuls verbals. En aquest ordre, eren:

1. *"Please continue" or "Please go on"*: Continui si us plau.
2. *"The experiment requires that you continue"*: L'experiment requereix que continuï.
3. *"It is absolutely essential that you continue"*: És absolutament essencial que continuï.
4. *"You have no other choice, you must go on"*: No tens una altra opció, has de continuar.

Si després de les 4 instruccions verbals, el subjecte que feia de mestre seguia reclamant parar, l'experiment es detenia.

A diferència dels resultats que s'esperaven, en el primer conjunt d'experiments de S. Milgram, tots van administrar descàrregues d'almenys 300 volts i, el 65% (26 de 40) dels participants, van administrar la descàrrega massiva final de 450 volts.

Cal remarcar que es va observar un manifest malestar psicofisiològic en els participants durant l'experiment. Aquesta tensió i estrès es va traduir en respostes somàtiques directes com ara sudoració i tremolors, així com en conductes de descàrrega de tensió (mossegar-se els llavis o clavar-se les ungles). Es van registrar manifestacions d'ansietat aguda, incloent-hi atacs de riure i convulsions nervioses. Tot i això, i tenint en consideració que cada participant va detenir l'experiment almenys una vegada per a qüestionar-lo, la majoria va continuar després que l'experimentador els seguís donant ordres, pel que els resultats van ser extremadament inesperats.

Al 1963, Milgram va descriure la seva recerca en un article al "Journal of Abnormal and Social Psychology" i, més tard, va desenvolupar les seves teories amb major profunditat al seu llibre del 1974, Obedience to Authority: An Experimental View.

«Vaig organitzar un experiment simple en la Universitat de Yale per a provar quant dolor infligiria un ciutadà comú a una altra persona simplement perquè li ho va ordenar un científic experimental. L'autoritat absoluta es va enfrontar als imperatius morals més forts dels subjectes [participants] de no fer mal a uns altres i, amb les oïdes dels subjectes [participants] bronzint amb els crits de les víctimes, l'autoritat va guanyar la majoria de les vegades. La disposició extrema dels adults a arribar gairebé a qualsevol extrem per ordre d'una autoritat constitueix la troballa principal de l'estudi i el fet que exigeix una explicació més urgent. La gent comuna, simplement fent el seu treball, i sense cap hostilitat particular de la seva part, poden convertir-se en agents d'un terrible procés destructiu. A més, fins i tot quan els efectes destructius del seu treball es tornen evidents i se'ls demana que duguin a terme accions incompatibles amb els estàndards fonamentals de moralitat, relativament poques persones tenen els recursos necessaris per a resistir l'autoritat.»
(Milgram, 1974)

A partir dels resultats observats en els seus experiments inicials (Milgram, 1963), el psicòleg va desenvolupar posteriorment la Teoria de l'Estat Agèntic (Milgram, 1974). Aquesta teoria explica que l'individu pot experimentar dos estats de funcionament social: l'estat autònom, en què la persona se sent responsable de les seves accions i la seva consciència és qui guia la seva conducta; i l'estat agèntic, que s'esdevé quan una persona es considera a si mateixa un "agent" que realitza els desitjos d'una altra figura.

En entrar en aquest estat agèntic, l'individu ja no es veu a si mateix com a responsable de les seves pròpies accions, sinó com un instrument que realitza els desitjos d'una autoritat externa. En aquest context, es produeix un desplaçament de la responsabilitat: el subjecte ja no es considera moralment responsable de les conseqüències de les seves accions, sinó que trasllada aquesta responsabilitat a la figura d'autoritat, sobre qui recaurà la culpa en cas que succeeixi quelcom negatiu.

1.1.2 La Teoria de la Desconnexió Moral de Bandura.

En una línia teòrica convergent amb els plantejaments de Milgram, Albert Bandura (Canadà, 1925 - EE.UU., 2021), considerat un dels psicòlegs més influents de la història, va proposar respondre a una de les grans qüestions de la psicologia social: com és possible que persones habitualment compassives i integrades puguin perpetrar actes cruels o transgressors sense experimentar conflictes morals?

Dins de la seva Teoria de l'Agència Socio-Cognitiva, Bandura (2005) va assenyalar que les normes morals de cada individu no operen com a reguladors absoluts de la conducta, sinó que els individus tenen la capacitat de connectar-se i desconnectar-se d'elles de manera selectiva. Això explicaria per què una persona pot arribar a ser excessivament compassiva i empàtica, i, un context diferent, cruel i insensible. Bandura (2005) exposa un exemple paradigmàtic sobre aquesta dualitat en contextos bèl·lics, on un comandant d'un camp de presoners pot trobar-se dictant una carta plena d'empatia cap al seu pare malalt i, simultàniament, utilitzar el seu revòlver per disparar contra un presoner que no està treballant prou; demostrant com conviuen la crueltat i la compassió.

Partint d'aquests plantejaments, Albert Bandura va desenvolupar el marc de la Teoria de la Desconnexió Moral amb l'objectiu d'especificar els mecanismes cognitius que permeten als individus desvincular-se de la seva moralitat de manera selectiva. En les seves investigacions, l'autor posa el foc en l'autoregulació moral, la qual funciona com un sistema de control intern. D'acord amb aquest model, els subjectes experimenten satisfacció i reforcen el seu autoconcepte positiu quan actuen segons els seus propis valors i, per contra, s'autocondemnen i senten un profund malestar si violen els seus estàndards. Per tant, l'individu es comporta de manera prosocial no tant per por a una coacció externa o a l'autoritat, sinó per tal de mantenir un autoconcepte positiu.

És en aquest punt on la desconnexió moral intervé com una estratègia cognitiva per evitar aquestes sancions internes, permetent la transgressió, desactivant temporalment el seu sistema d'autocontrol, i evitant així el sentiment de culpa. L'individu desvincula la seva conducta dels seus

estàndards morals. Això li permet actuar de forma immoral sense patir cap cost psicològic.

Bandura puntualitza que la desconexió moral no ocorre de forma sobtada, sinó que és un procés d'aprenentatge gradual (Bandura, 1999). L'individu s'exposa inicialment a petites conductes immorals que el seu cervell aconsegueix racionalitzar i justificar. Un cop es redueix la resistència moral inicial, el subjecte s'adapta a aquest nou llinar, el que li permet cometre accions cada vegada més greus sense experimentar cap conflicte moral intern.

Aquesta explicació connecta directament amb l'experiment de Milgram. L'experiment començava amb només 15V. Si el primer botó hagués estat el de 450V, s'esperaria que tots els participants s'haguessin negat a prémer-lo, però en anar de 15 en 15, el cervell té temps d'anar creant "justificacions" i desconnectant-se a poc a poc.

Per tal d'explicar com es materialitza aquesta desvinculació en la conducta quotidiana, Bandura va descriure vuit mecanismes cognitius que actuen com a exempcions de l'autocensura:

1. Justificació Moral: Utilitzar la moral i paraules enganyoses per santificar la conducta destructiva. Presentar una acció cruel com si tingués un propòsit digne.
2. Etiquetat eufemístic: Fer servir un llenguatge que faci que l'acció sembli inofensiva, eufemismes: un llenguatge enrevessat per ocultar l'agressió que s'està cometent.
3. Comparacions avantatjoses: Comparar la teva acció dolenta amb una de molt pitjor perquè la teva sembli acceptable. Bandura ho exposa dient "les nostres propietats i la nostra humanitat es veuen per sota d'un acord just."
4. Desplaçament de la responsabilitat: Aquest mecanisme validaria i explicaria l'experiment de Milgram, atès que justifica que, quan una persona sent que la seva conducta és dictada per una autoritat superior, no se sent responsable de les conseqüències. El subjecte es considera a ell mateix un simple instrument de la voluntat de l'altre, reduint així la seva angoixa moral.

5. Difusió de la responsabilitat: A través de la presa de decisions grupals, la fragmentació de l'activitat, l'acció grupal i l'anonimat, es pot sempre reclamar que els altres companys van ser els principals responsables.
6. Desatenció o distorsió de les conseqüències: Si negues o minimitzes els efectes danyosos, no hi ha motiu pel qual el teu sistema moral s'activi.
7. Deshumanització: Deshumanitzar a la víctima, treure-li la qualitat humana a qui rep el dany, restringeix qualsevol sentit d'empatia i destrueix el sentit d'humanitat.
8. Atribució de culpabilitat: Consisteix a culpar la víctima o les circumstàncies de la conducta pròpia. Se sol pensar que "la víctima s'ho ha buscat" o que l'acció és una reacció forçada a una provocació.

En conjunt, aquests vuit mecanismes operen de manera coordinada per tal de silenciar l'autocontrol d'un subjecte. Al cap i a la fi, permeten que l'individu mantingui una autoimatge intacta i lliure de culpa mentre duu a terme conductes clarament antisocials o agressives.

1.1.3 El Locus de Control (Rotter) i la seva influència en la conducta

Dins del marc de la Teoria de l'Aprenentatge Social, Julian B. Rotter (Nova York, 1916- Connecticut, 2014), un important psicòleg estatunidenc va introduir el constructe del Locus de Control, el qual descriu l'atribució causals que fan els individus respecte a l'origen dels seus èxits i fracassos (Rotter, 1966). Etimològicament, el terme *locus* (del llatí, "lloc") s'utilitza de manera simbòlica per definir la ubicació psicològica des de la qual una persona percep el control sobre els esdeveniments de la seva vida. El model diferencia dues tipologies de control:

El locus de control intern, el qual fa referència a la creença que els esdeveniments vitals són el resultat directe de les accions, decisions, aptituds i esforços individuals. Un locus de control intern alt estaria relacionat amb subjectes que tendeixen a sentir que tenen el poder d'influir en el seu destí, mostrant una major motivació intrínseca per aconseguir els seus objectius.

D'altra banda, el locus de control extern es refereix a la percepció que els esdeveniments estan determinats per factors externs i aliens al propi control, com ara la sort, l'atzar, el destí o les accions de terceres persones, incloses

les figures d'autoritat. Conseqüentment, aquests subjectes solen experimentar una menor capacitat d'autogestió, percebent que tenen menys control de la seva vida, i poden mostrar una dependència més gran de l'entorn social.

La interacció entre el constructe de Rotter i les conductes d'obediència o transgressió ha estat estudiada des de la dècada dels anys 60. Segons Lefcourt (1966), els individus que posseeixen un locus de control intern tendeixen a mostrar una menor vulnerabilitat davant la pressió social, atès que mantenen una consciència més clara de la responsabilitat sobre les seves accions. Aquesta característica de personalitat connecta amb el marc teòric de la desconexió moral de Bandura (1999), , suggerint que un locus de control intern podria actuar com un fre davant mecanismes de desvinculació moral. Aquest fet dificultaria que l'individu delegui les conseqüències dels seus actes en una figura d'autoritat externa. Contràriament, una persona amb locus de control extern alt, es caracteritzaria per una estructura mental orientada a pensar i/o percebre que el control no és seu, el que podria mostrar més tendència a desvincular-se dels seus propis actes.

1.2 Estat de la qüestió: revisió d'estudis recents

A partir de les aportacions clàssiques de Milgram, Bandura i Rotter, es fa evident que la manera en què els individus processen la seva responsabilitat i estructuren les seves creences té un impacte directe en la conducta social. Partint d'aquest inici, en els darrers anys s'ha observat un interès creixent per analitzar com les variables psicològiques determinen el comportament humà, especialment davant manifestacions antisocials relacionades precisament amb l'agressivitat.

A l'abril del 2025, es va fer un estudi en una mostra d'adults joves de Taiwan (L. Chen i M. Chen, 2025) que va confirmar que la desconexió moral prediu positivament l'agressivitat i que aquesta relació està significativament mediada pels dèficits d'empatia.

Els resultats van mostrar una forta correlació positiva entre la desconexió moral i l'agressivitat. Això està directament relacionat amb la teoria que Albert Bandura va formular, la qual argumentava que la desconexió moral permet actuar agressivament sense experimentar culpa o vergonya. D'altra banda, la correlació negativa de l'empatia i l'agressivitat va ser l'altra cara interessant de la investigació. Es va confirmar que nivells baixos d'empatia cognitiva i afectiva s'associaven amb conductes agressives més freqüents.

S'esmenta que infants que puguin presentar problemes de conducta i poques emocions prosocials acostumen a mostrar baixa empatia i major desconexió moral, fet que acaba incrementant l'agressivitat. De la mateixa manera, això pot ocórrer en persones amb trets de personalitat insensibles o freds, on una menor resposta emocional cap al patiment aliè facilita la desconexió moral.

La investigació esmenta que alteracions en el desenvolupament de l'empatia durant la infància poden afavorir problemes de conducta agressiva a llarg termini. Així, es defensa que les intervencions primerenques dirigides a desenvolupar l'empatia podrien reduir els efectes negatius de la desconexió moral.

Continuant aquesta recerca sobre la desconexió moral i la conducta agressiva, es planteja ara la implicació actual del locus de control en la problemàtica. Un estudi recent elaborat per Levy i Gumpel (2020) va analitzar

precisament la influència del locus de control (LOC) extern en l'agressivitat relacional d'una mostra d'adolescents. El punt diferencial d'aquesta investigació va ser que no van estudiar l'agressivitat en general, sinó que la van explorar segons els diferents rols de participació. Van dividir els joves (una mostra de 1.518 adolescents) en quatre rols clars: agressors, víctimes, agressors-víctimes (perfil mixt) i testimonis (*bystanders*); el que va permetre entendre de forma més concreta el comportament del jovent segons el rol que adoptaven en les dinàmiques socials. Els seus resultats van demostrar que tant els agressors com les víctimes i els perfils mixtos (agressors-víctimes) presenten nivells significativament més alts de locus de control extern en comparació amb els espectadors o "bystanders". Aquests resultats suggereixen que els joves implicats en dinàmiques de violència tendeixen a atribuir el control i les conseqüències dels seus actes a factors externs (com la sort o el context), fet que dificulta el desenvolupament de mecanismes d'autoregulació i facilita la persistència de conductes antisocials o d'agressió.

D'altra banda, Levy i Gumpel (2020) també van posar de manifest que el control percebut (locus de control) no només es basa en les atribucions causals, sinó també en les creences d'autoeficàcia de l'individu. En aquesta línia, assenyalen que l'autoeficàcia prosocial — entesa com la percepció de la pròpia capacitat per gestionar les relacions interpersonals de manera adaptativa— actua com un regulador conductual en el jovent. Segons els autors, els joves que mostren dèficits en aquesta dimensió presenten una tendència significativament més alta a recórrer a l'agressió relacional, física o verbal per tal d'aconseguir objectius o reafirmar el seu estatus social. Aquesta mancança comporta que el subjecte sigui incapaç d'utilitzar habilitats verbals i/o socials alternatives a la violència.

Finalment, i continuant en la mateixa línia de recerca, s'afegeix la identitat moral com a variable d'interès en aquest treball. Tal com van indicar Hardy i Carlo (2011), cada vegada hi ha més evidències que suggereixen que la identitat moral pot ser una part destacada del desenvolupament de la personalitat moral, el que determina que la identitat moral és predictiva dels comportaments en adolescents i adults. Seguint aquest marc conceptual, Hardy et al. (2014) van voler determinar si, a més d'incitar l'acció moral, la identitat moral també podia actuar com a moderadora de les relacions entre

altres cognicions socials i els comportaments. Els resultats van reafirmar que la identitat moral funciona com un amortidor contra una alta desconexió moral. Però van anar més enllà, identificant la identitat moral capaç d'exercir múltiples rols. Els autors van concloure que, a banda de ser un predictor important dels resultats juvenils prosocials, actua principalment com a variable moderadora pel que fa als resultats juvenils antisocials, ajudant a minimitzar els efectes d'una alta desconexió moral i d'una baixa autoregulació. D'aquesta manera, es va formular que la identitat moral podria interactuar de maneres complexes amb altres cognicions socials a l'hora de predir resultats, i que aquest patró pot diferir entre els resultats prosocials i els antisocials.

Pel que fa a la relació de la identitat moral i la desconexió moral, Hardy et al. (2014) van constatar que els resultats de les interaccions trobades coincidien amb els trobats prèviament per Aquino i els seus col·laboradors (Aquino et al., 2007), els quals ja defensaven que la identitat moral funciona com un fre contra una alta desconexió moral. No obstant això, plantegen una interessant observació: els rols de la desconexió moral i la identitat moral, considerant la identitat moral com a moderadora, van en contra de les discussions prèviament exposades sobre la desconexió moral de Bandura et al. (2001). Bandura va plantejar que la desconexió moral funciona com una via perquè les persones puguin cometre actes transgressors i, al mateix temps, mantinguin intacte el seu sentit d'identitat moral. Per tant, per a Bandura, fins i tot una identitat moral sòlida pot quedar suspesa a causa dels mecanismes de desconexió moral que s'activen segons la situació. En canvi, les evidències empíriques de Hardy et al. (2014) suggereixen que la desconexió moral es veu condicionada per la identitat moral, atès que una identitat forta pot atenuar els efectes de la desconexió. Aquest és un canvi de perspectiva que suposa una nova manera d'entendre el funcionament cognitiu i psicològic, el qual obre la porta a treballar la identitat moral de l'individu per evitar la conseqüent desconexió moral.

1.3 Justificació de la recerca

La implicació de la desconexió moral en la justificació i l'execució de conductes antisocials ha estat objecte d'estudi dins la psicologia social en les últimes dècades. Des dels plantejaments clàssics de Stanley Milgram i, posteriorment, Albert Bandura, els quals postulaven de quina manera els individus podien desvincular-se de la seva pròpia moralitat per actuar de manera cruel en situacions extremes, fins a la recerca més contemporània, la qual ha continuat examinant aquests mecanismes en contextos actuals d'agressivitat escolar, social i laboral.

Aquesta recerca té la intenció de continuar investigant en la mateixa línia de treball, a partir de les variables implicades en aquestes conductes.

S'ha demostrat que una alta agressivitat està directament relacionada amb alts nivells de desconexió moral, pel que aquesta última esdevindrà el nexa principal de la recerca. La desconexió moral és una variable més accessible d'estudi en una mostra de subjectes, atès que l'avaluació directa de l'agressivitat podria comportar a involucrar el subjecte a situacions èticament qüestionables. Per tant, aquesta recerca s'inicia amb el propòsit de valorar com es relaciona la teoria de la desconexió moral amb la societat actual.

S'ha pogut comprovar la relació de nombroses variables implicades en aquest procés. En conseqüència, s'ha decidit que la línia d'investigació estaria marcada per la voluntat d'emmarcar l'estudi en el context de transformació i progrés social viscut al llarg de les últimes dècades.

Des de la formulació inicial de la Teoria de la Desconnexió Moral fa gairebé cinquanta anys, l'estructura social ha experimentat transformacions profundes. En el context europeu, aquests canvis s'han manifestat en una major institucionalització dels drets ciutadans, l'establiment de l'escolarització obligatòria i una generalització de l'accés a l'educació superior i professional entre els joves. Un altre canvi decisiu ha estat l'arribada de la tecnologia: El context actual està marcat per una nova era digital que mai abans la societat havia experimentat. Les noves tecnologies, les xarxes socials i internet han esdevingut una nova manera de connectar i interactuar amb el món.

Tot i això, aquests canvis i progressos coexisteixen amb un panorama que continua sent marcat per conductes antisocials i disruptives. Els conflictes bèl·lics, els assetjaments, les baralles o el *bullying* són realitats plenament presents avui en dia. A aquesta situació s'han sumat noves problemàtiques com el *mobbing* o el *cyberbullying*, noves maneres d'assetjament que aprofiten les noves maneres de comunicar-nos. Aquest escenari planteja una problemàtica rellevant actual, pel que cal continuar investigant per entendre quins mecanismes psicològics interns poden estar afavorint aquestes conductes.

Davant la consideració de l'indubtable canvi social, la recerca s'ha determinat dirigir a la població adulta jove, atès que representa el nucli de la nova generació ciutadana i enfronta els reptes socials i comportamentals actuals. Així mateix, s'ha decantat per l'elecció de la identitat moral i el locus de control com a segones variables d'estudi.

En primer lloc, la identitat moral és un factor clau per diverses raons. Primerament, s'ha constatat, segons Hardy et al. (2014), que una major identitat moral està relacionada de forma negativa amb la desconexió moral, pel que és d'especial interès observar els nivells d'identitat moral que té el jovent d'avui en dia. D'aquesta manera, es vol comprovar si el progrés social esdevingut en les últimes dècades ha portat a l'individu a tenir una identitat moral elevada.

Seguidament, l'elecció del locus de control s'esdevé a partir de la demostració que un major locus de control extern està directament relacionat amb alts nivells d'agressivitat (Levy i Gumpel, 2020). D'acord amb això, es preveu l'existència d'una relació inversa amb la desconexió moral. A més, hi ha un altre factor clau en aquesta tria: S'ha volgut tenir en compte l'era tecnològica actual en la societat. Avui en dia, la societat i, concretament, el jovent, està constantment connectat a base de pantalles, internet i xarxes socials. Nombroses investigacions s'han fet per analitzar les conseqüències d'aquest ús massiu, i aquesta recerca pren com a referència l'estudi dut a terme per Jacob (2020), en el qual exposa que un major ús d'internet es relaciona de manera positiva amb el desenvolupament d'un locus de control extern. Com el present estudi se centra únicament en població jove, s'analitzarà el grau de locus de control per tal de corroborar si l'era tecnològica està consolidant

una població jove amb un locus de control més extern i si realment aquest té relació amb la desconnexió moral.

A partir de l'estudi d'aquestes tres variables principals, la recerca també proposa explorar la presència de diferències significatives en l'ús de les estratègies de justificació cognitiva en funció del gènere dels participants. Recentment, Elguezábal et al. (2023) van avaluar el constructe de la desconnexió moral cívica en una mostra de població adulta, conclouent que els homes presentaven puntuacions significativament més elevades que les dones. També s'ha considerat l'efecte d'aquesta variable en l'etapa evolutiva anterior, l'adolescència, i l'estudi de Gómez-Tabares et al. (2020) en una mostra d'adolescents constata que aquesta tendència ja es manifesta de manera clara en edats més primerenques. Ambdós treballs coincideixen en assenyalar que el gènere masculí utilitza amb major freqüència i intensitat els mecanismes de desconnexió moral per tal de minimitzar les conseqüències dels seus actes i rebaixar l'autocensura.

Finalment, l'edat dels participants també és un motiu d'exploració, atès que un estudi recent realitzat en l'àmbit laboral en una mostra d'una edat mitjana aproximada de 28 anys, va constatar l'existència d'una relació inversa entre la desconnexió moral i l'edat (Maftei et al., 2022). Segons aquests autors, a mesura que s'avança en l'etapa adulta, s'observa una disminució progressiva en l'ús d'aquests mecanismes de justificació cognitiva, el que conclou que l'experiència i la maduresa cronològica actuen com a factors protectors davant la desconnexió.

D'aquesta manera, aquesta recerca aportarà dades actualitzades sobre l'enfocament de la desconnexió moral a l'any 2026, oferint una visió contemporània. Les variables es compararan també segons el nivell d'estudis, amb la finalitat d'avaluar si el grau formatiu actua com un factor de risc o com un element protector davant l'activació dels mecanismes de desconnexió moral.

Aquest projecte s'engega amb la finalitat última de voler prevenir i minimitzar les conductes immorals dels subjectes i posar fre a comportaments violents, arrogants, cruels i/o antisocials que poden esdevenir-se tant en contextos socials, educatius com laborals. La intenció és entendre millor com la població

jove es desconnecta moralment i quines variables poden influir en aquest procés, per tal d'utilitzar aquesta informació per aportar noves línies de treball.

Amb aquest propòsit, la recerca pretén oferir el disseny de futures intervencions psicopedagògiques, programes d'educació en valors i propostes en l'àmbit de l'oci educatiu de caràcter juvenil. Aquestes accions estaran focalitzades a enfortir la identitat moral i prevenir la desconnexió moral i les conductes antisocials en l'adultesa primerenca.

2. Objectius

2.1 Objectiu general

Investigar la interacció entre la identitat moral, el locus de control i els mecanismes de desconnexió moral en la població jove, avaluant com aquests constructes es veuen influenciats per l'edat, el gènere i el nivell educatiu.

2.2 Objectius específics

1. Analitzar la correlació entre la identitat moral i la tendència a utilitzar els mecanismes de desconnexió moral en els joves.
2. Explorar la correlació entre el locus de control i el grau d'identitat moral dels individus.
3. Avaluar si el locus de control extern actua com un predictor significatiu d'una major tendència a la desconnexió moral.
4. Examinar l'existència de diferències significatives en els nivells de desconnexió moral, identitat moral i locus de control en funció de l'edat, el gènere i el nivell d'estudis dels participants.

2.3 Hipòtesis de l'estudi

- **Hipòtesi 1 (H1):** Existeix una correlació negativa i significativa entre la identitat moral i la desconexió moral; es preveu que una identitat moral més forta frenarà l'ús de la desconexió moral.
- **Hipòtesi 2 (H2):** Els individus amb una identitat moral més elevada es caracteritzaran per un locus de control intern.
- **Hipòtesi 3 (H3):** S'espera trobar una correlació positiva entre el locus de control extern i la desconexió moral. Subjectes que tendeixen a atribuir successos de la seva vida a factors externs, tindran una major propensió a utilitzar mecanismes de desvinculació moral.
- **Hipòtesi 4 (H4):** S'espera trobar una relació negativa i significativa entre l'edat dels participants i els nivells de desconexió moral, de manera que a major edat s'observarà una menor tendència a utilitzar aquests mecanismes justificatius.
- **Hipòtesi 5 (H5):** S'espera trobar diferències significatives en funció del gènere en les variables principals, preveient que els homes presentaran nivells més elevats de desconexió moral en comparació amb les dones.
- **Hipòtesi 6 (H6):** S'espera trobar una relació inversa respecte al nivell d'estudis, de manera que els joves amb una formació acadèmica més elevada presentaran menors nivells de desconexió moral.

3. Metodologia

3.1 Dades sociodemogràfiques

Prèviament a administrar els qüestionaris psicològics, s'ha dissenyat un bloc de preguntes inicials per recollir el perfil sociodemogràfic dels participants.

Aquestes dades son essencials per analitzar els resultats i observar possibles diferències significatives entre grups. Les variables recollides son:

Edat:

- (...) A especificar

Gènere:

- Masculí
- Femení
- Prefereixo no especificar
- Altres / Non-binari

Nivell d'estudis:

- Primaris
- Secundaris / Cicle Mitjà
- Batxillerat / Cicle Superior
- Universitaris
- Postgrau / Màster / Doctorat

3.2. Instruments

3.2.1. Qüestionari d'Identitat Moral (MIQ)

Per a l'avaluació de l'autoconcepte moral dels participants, s'ha utilitzat l'adaptació espanyola del *Moral Identity Questionnaire* (MIQ), validada per Alabèrnia-Segura et al. (2023) a partir de l'escala original de Black i Reynolds (2016).

Aquest instrument consta de 20 ítems que es responen amb un format de resposta tipus Likert de 5 punts:

- 1: Molt en desacord 2: En desacord 3: Ni acord ni desacord
4: D'acord 5: Molt d'acord

El qüestionari estudia dues dimensions principals, pel que la puntuació obtinguda es desglossa en 2 factors diferents:

- Identitat moral (*Moral Self*): 7 preguntes del test. Avalua la centralitat dels valors morals en la definició i l'autoconcepte del "jo".
- Integritat moral (*Moral Integrity*): 13 preguntes del test. Mesura el grau en què una persona se sent compromesa a actuar d'acord els seus principis morals.

Pel que fa a la seva fiabilitat en la població espanyola, l'instrument mostra una alfa de Cronbach (α) d'un valor d' $\alpha=.91$ per a l'escala total, d' $\alpha=.89$ per a la subescala d'Integritat Moral i d' $\alpha=.86$ per a la d'Identitat Moral.

3.2.2 Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral (MMDS-S)

Per a avaluar la desconnexió moral, s'utilitza la versió espanyola (MMDS-S) de l'Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral de Bandura et al. (1996), adaptada per Rubio-Garay et al. (2017). L'instrument consta de 32 ítems que mesuren els vuit mecanismes sociocognitius de la desconnexió moral.

Cal que els participants valorin cada afirmació mitjançant una escala tipus Likert de 5 punts, on:

1: Molt en desacord 2: En desacord 3: Ni d'acord ni en desacord
4: D'acord 5: Molt d'acord

Pel que fa a la seva consistència interna en la mostra espanyola, l'escala presenta una bona fiabilitat amb un valor d' $\alpha=.873$ per a la puntuació total.

3.2.3 Escala de Locus de Control de Rotter

S'ha utilitzat l'adaptació de Tous (1984) de l'escala original de Rotter (1966). Aquesta versió consta de 23 ítems d'elecció forçada (A o B), ja que s'han eliminat els sis ítems distractors de l'instrument original per optimitzar el temps de resposta.

La puntuació total de l'escala oscil·la entre 0 i 23 punts, on una puntuació més elevada indica una major tendència cap a un locus de control extern.

L'instrument presenta una consistència interna acceptable amb un valor d' $\alpha=.72$ en la versió utilitzada.

3.3 Procediment

3.3.1 Disseny del qüestionari digital

Per a la recollida de dades s'ha dissenyat un qüestionari digital mitjançant la plataforma Microsoft Forms.

El qüestionari s'estructura en quatre blocs diferenciats: en primer lloc, la secció de dades sociodemogràfiques (edat, gènere i nivell d'estudis); en segon lloc, el *Moral Identity Questionnaire* (MIQ) per avaluar la Identitat Moral; en tercer lloc, l'escala de Desconnexió Moral per mesurar la tendència als mecanismes socio-cognitius de desvinculació; i, finalment, l'escala de *Locus de Control* de Rotter per analitzar la percepció de control extern.

Abans d'iniciar les preguntes, es va incloure de forma obligatòria el full d'informació al participant i el formulari de consentiment informat, els quals havien d'acceptar per poder començar el formulari. Tots dos documents es poden consultar a l'Annex 7.4 i a l'Annex 7.5, respectivament.

3.3.2 Recollida de dades i difusió.

La recollida de dades s'ha dut a terme durant el mes de maig de 2026.

La difusió del qüestionari es va realitzar de manera completament digital a través de xarxes socials (WhatsApp, Instagram, Telegram) i canals laborals, facilitant un enllaç directe per accedir-hi.

Es va garantir en tot moment l'anonimat de les respostes, la confidencialitat de les dades i la llibertat dels participants per abandonar l'estudi en qualsevol moment, obtenint una mostra final de 102 participants.

3.3.3 Consideracions ètiques i tractament de dades

Aquest estudi ha estat aprovat pel Comitè Ètic de Recerca en Persones, Societat i Medi Ambient (CEIPSA) de la Universitat Rovira i Virgili.

Es va assegurar l'anonimat absolut de les respostes des del moment de la seva recollida, ja que no es va sol·licitar cap dada identificativa. Les dades

recollides s'han utilitzat exclusivament amb finalitats acadèmiques per a la realització d'aquest Treball de Final de Grau, emmagatzemant-se de forma segura i confidencial.

3.4 Procediment d'anàlisi de dades

Pel que fa al processament i l'anàlisi de les dades, les respostes obtingudes mitjançant el qüestionari es van tabular inicialment i es van codificar utilitzant el programa Microsoft Excel. El procediment detallat de la codificació de les variables, la inversió dels ítems negatius i l'agrupació per factors de cada test es troba recollit a l'Annex 7.6.

Posteriorment, la matriu de dades ja codificada es va exportar al programa IBM SPSS Statistics per poder calcular les variables globals i realitzar l'anàlisi estadística inferencial.

En primer lloc, es van calcular els sumatoris per determinar els valors totals de cadascuna de les variables per a cada participant, i es va dur a terme l'anàlisi estadística descriptiva de les variables sociodemogràfiques de la mostra.

Seguidament, es va aplicar el coeficient de correlació de Pearson per avaluar l'existència i la força de les possibles correlacions entre les variables principals del qüestionari (desconnexió moral, identitat moral i locus de control). En aquesta anàlisi s'hi van incloure també les variables sociodemogràfiques d'edat i nivell d'estudis assolits, tractades numèricament.

Finalment, per determinar si existien diferències significatives en les puntuacions dels qüestionaris en funció del gènere, es va utilitzar la prova *t* de Student per a mostres independents.

4. Resultats

4.1 Descripció sociodemogràfica de la mostra

La mostra final analitzada està formada per un total de 102 participants (N = 102). A la Taula 1 es presenta la descripció de les característiques sociodemogràfiques del conjunt de participants.

Taula 1

Estadístics descriptius de les variables sociodemogràfiques

Variables	Mitjana (M)	Desviació Típica (DT)	Freqüència (n)	Percentatge (%)
Edat	24,25	3,93	-	-
Gènere				
Masculí	-	-	36	35,3
Femení	-	-	66	64,7
Nivell estudis				
Primaris	-	-	0	0,0
Secundaris/ cicle mitjà	-	-	2	2,0
Batxillerat/ cicle superior	-	-	34	33,3
Universitaris	-	-	49	48,0
Postgrau/ Màster/ Doctorat	-	-	17	16,7

La mitjana global se situa en els 24,25 anys (DT = 3,93), presentant un rang d'edat comprès entre els 18 i els 35 anys.

Pel que fa a la variable gènere, s'observa una major representació femenina en el total de participants, amb un 64,7% de dones respecte a un 35,3% d'homes.

Quant al nivell màxim d'estudis assolits, la distribució de la mostra es divideix de forma irregular. No s'observa cap participant amb estudis primaris, pel que es descarta aquesta variable en els següents anàlisis. Contràriament, la

distribució de la mostra es concentra majoritàriament en persones amb estudis universitaris (48,0%) seguides d'aquelles amb estudis de batxillerat o cicle superior (33,3%). Els participants amb estudis de màster, postgrau o doctorat representen el 16,7% del total, mentre que el grup amb estudis secundaris obligatoris o cicle mitjà ocupa una mínima representació (2%).

4.2 Descriptius de les variables d'estudi i anàlisi de correlacions de Pearson

Es va utilitzar la prova de Pearson per analitzar les correlacions entre les variables principals de l'estudi.

A la *Taula 2* es poden observar els estadístics descriptius de les variables: *Desconnexió Moral* i les seves dimensions (*Despersonalització*, *Irresponsabilitat* i *Racionalització*), els dos factors de la Identitat Moral (*Identitat Moral* i *Integritat Moral*) i el *Locus de Control*. S'afegeixen les variables *Edat* i *Nivell d'estudis* a l'anàlisi, a causa que son variables numèriques i contínues.

Taula 2

Estadístics descriptius i matriu de correlacions de Pearson entre les variables sociodemogràfiques i els constructes psicològics

Variables psicològiques	<i>M</i>	<i>DT</i>	<i>DM Total</i>	<i>DM F1 (Des.)</i>	<i>DM F2 (Irr.)</i>	<i>DM F3: (Rac.)</i>	Identitat Moral	Integritat Moral	Locus de Control	Edat	Nivell estudis
Desconnexió Moral Total	73,03	12,37	1								
DM F1: Despersonalització	18,00	4,82	,780**	1							
DM F2: Irresponsabilitat	29,87	5,31	,796**	,380**	1						
DM F3: Racionalització	25,16	5,13	,855**	,549**	,528**	1					
Identitat Moral	30,25	3,31	-,459**	-,310**	-,387**	-,416**	1				
Integritat Moral	50,37	5,91	-,618**	-,457**	-,418**	-,628**	,547**	1			
Locus de Control	13,41	4,01	,042	,008	,135	-,047	-,033	,027	1		
Edat	24,25	3.92	-,150	-,037	-,215*	-,105	,135	,102	-,182	1	
Nivell estudis	3,79	0,74	-.216*	-,156	-,215*	-,151	,237*	,248*	-,062	,391**	1

Nota. M = Mitjana; DT = Desviació Típica; DM = Desconnexió Moral; ** La correlació és significativa al nivell 0,01 (bilateral); * La correlació és significativa al nivell 0,05 (bilateral).

En primer lloc, com era d'esperar per les propietats psicomètriques de l'escala, la puntuació global de *Desconnexió Moral Total* presenta correlacions positives molt elevades i significatives amb els seus tres subfactors (F1, F2 i F3).

Pel que fa a les variables principals de l'estudi, es troba una relació negativa molt forta i altament significativa entre la *Desconnexió Moral Total* i la dimensió d'*Integritat Moral* ($r = -.618$; $p < .001$). En el mateix sentit, la relació entre la *Desconnexió Moral Total* i la dimensió d'*Identitat Moral* també resulta ser negativa, moderada i significativa ($r = -.459$; $p < .001$).

Si s'observen els coeficients de correlació de Pearson entre els tres factors de la desconnexió moral i els dos factors de la identitat moral, s'aprecia que gairebé tots els coeficients mostren una correlació negativa i moderada. L'única excepció es troba en la relació entre el factor de *Racionalització* (DM) i el de *Integritat Moral* (MIQ), la qual es posiciona com la correlació més forta de tot el bloc ($r = -.628$; $p < .001$).

Quant al Locus de Control, s'observa que no mostra cap relació significativa amb la *Desconnexió Moral Total*, ni tampoc amb les dimensions de la Identitat Moral. Com que els valors de *Sig. (bilateral)* són molt superiors al límit de 0,05, es confirma que aquestes variables no estan associades en la mostra i que qualsevol petita oscil·lació es deu a l'atzar. Tot i això, cal destacar que s'observa una tendència a la significació estadística en la relació a la variable edat ($r = -.182$; $p = .067$). Encara que el valor de probabilitat supera lleugerament l'alfa crític de .05, la direcció del coeficient suggereix que a major edat podria existir una lleugera inclinació cap a un major locus de control intern, una hipòtesi que requeriria d'una mostra superior per ser confirmada amb total robustesa.

Respecte a l'edat, presenta una única correlació significativa i de caràcter negatiu amb la dimensió d'*Irresponsabilitat* ($r = -.215$, $p = .030$). No es correlaciona amb cap altra variable, excepte la tendència a la significació en relació al locus de control.

Pel que fa al nivell d'estudis, s'observa que correlaciona de forma negativa amb la *Desconnexió Moral Total* ($r = -.216$, $p = .029$) i, concretament, amb la dimensió d'*Irresponsabilitat* ($r = -.215$, $p = .030$). A la vegada, correlaciona

de forma positiva amb la *Identitat Moral* ($r = .237$, $p = .017$) i la Integritat ($r = .248$, $p = .012$). Finalment, es destaca una forta relació positiva entre el nivell d'estudis i l'edat ($r = .391$, $p < .001$).

4.3 Resultats de la prova t de Student per a mostres independents en funció del gènere

Per tal d'analitzar les diferències en funció del gènere, es va realitzar la prova t de Student per a mostres independents. A la Taula 3 es recullen, de manera integrada, tant els estadístics descriptius (mitjanes i desviacions típiques) de cada grup com els resultats de la prova d'independència.

S'inclou, a més, la prova de Levene per a l'homoscedasticitat de les variàncies, la qual permet determinar si s'assumeixen o no variàncies iguals, condicionant el valor de la significació de la prova t en funció d'aquest resultat.

Finalment, s'afegeix l'anàlisi de la mida de l'efecte (d de Cohen). Els resultats van mostrar l'existència de diferències estadísticament significatives en la majoria de les variables analitzades.

Taula 3

Resultats de la prova t de Student per a mostres independents segons el gènere

Variables psicològiques	Gènere				Prova de Levene <i>F (p)</i>	Prova t d'independència <i>t (gl)</i>	Significació <i>p (bilateral)</i>	Mida de l'efecte <i>d</i> de Cohen
	Masculí <i>M</i>	DT	Femení <i>M</i>	DT				
Desconnexió Moral Total	77,64	13,73	70,52	10,87	4,37 (.039)	2,69 (59,28)	,009	,596
DM F1: Despersonalització	20,06	5,70	16,88	3,87	5,06 (.027)	2,99 (53,03)	,004	,691
DM F2: Irresponsabilitat	30,39	5,74	29,59	5,08	0,35 (.557)	0,72 (100)	,471	,150
DM F3: Racionalització	27,19	5,21	24,05	4,76	0,49 (.486)	3,09 (100)	,003	,639
Identitat Moral	29,67	3,94	30,58	2,90	6,60 (.012)	-1,22 (56,21)	,229	-,275
Integritat Moral	47,31	6,35	52,05	4,96	2,05 (.156)	-4,17 (100)	<,001	-,864
Locus de Control	12,03	4,10	14,17	3,77	0,39 (.536)	-2,65 (100)	,009	-,550
Nivell estudis	3,64	0,83	3,88	0,67	5,61 (.020)	-1,49 (59,89)	,142	-,328

Nota. M = Mitjana; DT = Desviació Típica; F = Estadístic de la prova de Levene; t = Estadístic de la prova t de Student; gl = Graus de llibertat; p = Valor de significació; d = Mida de l'efecte d de Cohen. Els graus de llibertat decimals reflecteixen la correcció de Welch aplicada quan la prova de Levene indica heteroscedasticitat de les variàncies ($p \leq .05$)

Respecte a la Desconnexió Moral, s'observen diferències significatives en la puntuació total ($t(59.28) = 2.69$; $p = .009$), sent els homes els qui obtenen una mitjana més alta ($M = 77.64$; $DT = 13.73$) en comparació amb les dones ($M = 70.52$; $DT = 10.87$), mostrant un efecte mitjà ($d = .60$).

Analitzant els seus factors en detall, els homes també punten significativament més alt en Despersonalització (F1) ($t(53.03) = 2.99$; $p = .004$; $d = .69$), registrant-se una mida de l'efecte mitjana i en Racionalització (F3), on els homes tornen a puntuar de forma significativament més elevada ($t(100) = 3.09$; $p = .003$; $d = .64$), amb una mida de l'efecte novament mitjana. Per contra, en el factor d'Irresponsabilitat (F2) no es van trobar diferències estadísticament significatives entre gèneres.

Pel que fa a la Identitat Moral, no es van trobar diferències significatives en el factor d'Identitat Moral. En canvi, sí que es van detectar diferències altament significatives en la dimensió d'Integritat Moral ($t(100) = -4.17$; $p < .001$), presentant les dones una mitjana superior ($M = 52.05$; $DT = 4.96$) a la dels homes ($M = 47.31$; $DT = 6.35$), amb una mida de l'efecte gran ($d = -.86$).

D'altra banda, pel que fa al Locus de Control Extern, la prova va resultar estadísticament significativa ($t(100) = -2.65$; $p = .009$), sent les dones les que presenten una mitjana més elevada ($M = 14.17$; $DT = 3.77$) en comparació amb els homes ($M = 12.03$; $DT = 4.10$), amb un efecte moderat ($d = -.55$).

Finalment, l'anàlisi del nivell d'estudis va determinar que no existeixen diferències estadísticament significatives entre gèneres ($t(59.89) = -1.49$; $p = .142$; $d = -.33$), confirmant que ambdós grups presenten una formació acadèmica de partida equiparable i que la mostra es troba homogèniament distribuïda.

5. Discussió i conclusions

L'objectiu principal d'aquesta recerca ha estat investigar la interacció entre la identitat moral, el locus de control i els mecanismes de desconexió moral en una mostra d'adults joves. Els resultats obtinguts ofereixen una visió actualitzada que confirmen parcialment les hipòtesis de partida, evidenciant que, mentre la identitat moral es remarca com un potent factor protector davant la desconexió moral, el locus de control opera de manera independent en la mostra estudiada.

En relació amb la primera hipòtesi (**H1**), que preveia una relació inversa entre la identitat moral i la desconexió moral, els resultats confirmen plenament aquest plantejament. Aquesta troballa coincideix amb les evidències empíriques d'Aquino et al. (2007) i Hardy et al. (2014), els quals defensen que la identitat moral opera com un fre cognitiu i un amortidor davant les conductes de desvinculació moral. Destaca especialment la forta correlació entre la Desconnexió Moral i la Integritat Moral. Concretament, es veu com tenir una alta Integritat Moral frena de manera directa el factor de Racionalització de l'escala de Bandura. Això suggereix que un alt compromís conductual amb els propis principis morals dificulta que la persona utilitzi estratègies d'autoengany, com ara la justificació moral o l'etiquetatge eufemístic; uns mecanismes que estan orientats, precisament, a minimitzar la gravetat de les accions immorals per tal d'evitar l'autocensura, entesa com el procés intern a través del qual el mateix individu sanciona la seva pròpia conducta amb sentits de culpa.

D'altra banda, respecte a la segona i tercera hipòtesi (**H2 i H3**), les quals postulaven que un locus de control extern s'associaria amb una menor identitat moral i una major tendència a la desconexió moral, els resultats han rebutjat aquestes hipòtesis, atès que no s'ha trobat cap correlació estadísticament significativa.

L'absència de significació es deu principalment a un motiu psicomètric: la distribució de les puntuacions en la mostra. Els resultats descriptius indiquen que les puntuacions de la majoria dels subjectes es concentren en valors mitjans. Aquesta dada evidencia que la mostra no presenta perfils extrems, sinó que es concentra al voltant d'un punt central, reflectint una marcada

homogeneïtat cap a un locus de control mixt o equilibrat. En termes estadístics, aquesta manca de variabilitat dificulta que el coeficient de Pearson detecti associacions lineals significatives amb la resta de constructes, fet que explica per què aquesta variable ha mostrat una independència quasi absoluta.

Aquesta absència de relació contrasta amb la literatura clàssica de Lefcourt (1966) i amb estudis recents com el de Levy i Gumpel (2020), on es vinculava el locus de control extern amb una major tendència al desplaçament de la responsabilitat personal i a la justificació d'actituds desadaptatives. Es formulen diferents hipòtesis per entendre aquestes discrepàncies. En primer lloc, i continuant amb l'estudi de Levy i Gumpel (2020), la diferència d'edat de la mostra podria ser un indicador d'aquesta incongruència, atès que l'estudi esmentat es va realitzar a partir d'una mostra adolescent, una etapa de creixement caracteritzada per una certa inestabilitat en les atribucions causals; mentre que la mostra d'aquesta recerca presenta una mitjana d'edat d'adulthood primerenca, un estadi adult jove on el sentit d'agència personal està més consolidat. Precisament, aquesta hipòtesi està reforçada per la tendència a la significació trobada en els resultats, la qual suggereix que a mesura que augmenta l'edat dels participants, s'incrementa el locus de control intern.

En segon lloc, el fet d'haver obtingut perfils de participants amb un locus de control equilibrat planteja una altra línia explicativa per justificar la manca d'associació, la qual parteix de la postulació sobre l'era digital basada en Jacob (2020). L'autor afirmava que l'ús massiu d'internet fomentava un locus de control extern, pel que els resultats d'aquesta recerca podrien obrir dues línies d'investigació futures: d'una banda, podria ser que la mostra analitzada faci un ús baix o moderat dels entorns virtuals, fet que, per tant, no hauria condicionat de cap manera els resultats dels participants; o bé, d'altra banda, que s'hagi esdevingut un canvi de tendència, remarcant que els joves adults actuals, considerats nadius en l'era digital, hagin desenvolupat mecanismes d'autoeficàcia i control dins els entorns virtuals, evitant que la hiperconnexió es tradueixi en una percepció de despersonalització de l'individu.

Pel que fa a la quarta hipòtesi (**H4**), la qual postulava una relació negativa i significativa entre l'edat i els nivells de desconexió moral, els resultats han confirmat parcialment aquest plantejament.

D'una banda, l'edat ha mostrat una correlació negativa i significativa específicament amb el factor d'Irresponsabilitat de l'escala de desconexió moral de Bandura. Aquest fet indica que, a mesura que avança l'edat dins de l'adulthood primerenca (el rang de 18 a 35 anys analitzat), disminueix l'ús de mecanismes de desplaçament de la responsabilitat. Aquesta dada coincideix amb les conclusions de Maftai (2022), qui assenyala que els processos de maduració cognitiva i el desenvolupament de la identitat al llarg dels anys tendeixen a reduir la dependència d'aquestes estratègies justificatives. En aquest sentit, els resultats reflecteixen la maduresa pròpia de l'etapa vital i l'assumpció de rols propis (socials i professionals) que exigeixen fer-se càrrec de les pròpies accions i de les seves conseqüències directes.

No obstant això, no s'observa cap altra relació significativa en relació amb l'edat. Això permet concloure que, en línies generals, l'edat dels subjectes en aquesta franja cronològica no és un factor determinant en el raonament moral o, almenys, no s'observen canvis estructurals dràstics durant aquests anys. Futures investigacions podrien valorar si aquestes dinàmiques es modifiquen en incloure rangs d'edat més amplis, com l'adolescència o l'adulthood mitjana.

Seguidament, en relació amb la cinquena hipòtesi (**H5**), la qual preveia que els homes presentarien nivells més elevats de desconexió moral en comparació amb les dones, l'anàlisi de les dades confirma de manera robusta aquesta tendència. Els homes mostren nivells superiors en Desconnexió Moral Total i, de manera específica, en els factors de Racionalització i Despersonalització. Aquests resultats eren esperats prenent com a base l'estudi publicat per Elguezábal et al. (2023), on ja es confirmava que, en l'edat adulta, els homes presentaven puntuacions significativament més elevades que les dones en relació a la desconexió moral. Per tal d'explicar aquesta tendència, els autors suggereixen que hi entren en joc els diferents processos de socialització de gènere, els quals solen potenciar en el col·lectiu femení l'empatia i l'ètica de la cura, generant una major sensibilitat moral que actua com a fre cognitiu. En canvi, els homes, en puntuar més alt en desconexió moral, mostren una major tendència a utilitzar mecanismes de

distorsió cognitiva per tal de rebaixar la gravetat de les accions incorrectes i protegir el seu autoconcepte sense experimentar un malestar intern o sentiment de culpa visible.

Pel que fa a la identitat moral, no s'observen diferències significatives, el que mostra que no hi ha diferències de gènere quant a la centralitat i el pes atorgat als valors morals en l'autoconcepte; però, contràriament, hi ha una diferència altament significativa quant a la Integritat Moral, on les dones puntuen notablement més alt que els homes. Aquesta dada estableix que les dones de la mostra manifesten un major compromís pràctic per actuar d'acord amb els seus principis, indicant que les dones tenen els valors morals més integrats en la seva identitat.

Cal afegir que el factor d'Irresponsabilitat ha resultat independent del gènere, reafirmant que el desplaçament de la responsabilitat està més vinculat al l'edat dels subjectes que no pas al seu gènere.

Per acabar, respecte a l'efecte del gènere en el locus de control, s'ha observat que les dones tenen un perfil més extern que els homes. En línia amb les evidències de Brenlla i Vázquez (2010) en mostres de joves, aquesta tendència es pot explicar per una major percepció de condicionants estructurals de gènere en l'entorn quotidià. Podria mostrar que el col·lectiu femení percep que el seu entorn, els rols establerts i les pressions socials influeixen en major mesura en la seva trajectòria de vida. Així i tot, és interessant puntualitzar que aquesta percepció de l'entorn opera de manera independent, atès que no afecta la solidesa dels seus valors morals. Es demostra així que el locus de control i la moralitat funcionen per separat, reconfirmant novament la independència que el locus de control ha mantingut al llarg de tota la recerca.

Per acabar, cal analitzar els resultats relacionats amb la sisena hipòtesi (**H6**), la qual esperava trobar una relació inversa entre el nivell d'estudis i la desconexió moral. Els resultats obtinguts permeten confirmar aquesta hipòtesi, atès que s'ha detectat una correlació negativa i estadísticament significativa entre la formació acadèmica i la desconexió moral global, un efecte que s'observa, concretament, en la dimensió d'Irresponsabilitat. Aquest fet demostra que una educació superior s'associa amb una menor

tendència a utilitzar excuses o justificacions mentals per desplaçar la culpa de les pròpies accions.

Paral·lelament, la formació superior també mostra una relació positiva i significativa amb la identitat i la integritat moral dels joves. Aquesta troballa indica que l'educació superior enforteix de manera molt clara la interiorització dels principis ètics i el compromís pràctic de l'individu amb els seus propis valors. Aquest fenomen es relaciona amb els plantejaments d'Echavarría (2003), qui defensa que les institucions educatives actuen com a escenaris de socialització indispensables on es construeix la identitat moral. Així, la formació i professionalització superior no només aporta coneixements acadèmics, sinó que ofereix un espai que potencia l'agència moral i la coherència entre el que el jove pensa i com actua.

No s'ha trobat literatura científica que relacioni de manera directa la formació acadèmica amb la desconexió moral, però un motiu d'arrel podria ser la forta relació positiva entre el nivell d'estudis i l'edat dels participants. Aquesta dada mostra que, a mesura que avança l'edat, els joves tendeixen a assolir estudis superiors, fet que reflecteix una realitat molt positiva per la societat i el l'avenç de la ciutadana. Aquest vincle suggereix que el fet d'estudiar i formar-se no és un element aïllat quant a la relació inversa amb la desvinculació moral, sinó que va lligat al propi procés de maduració i a l'assumpció de noves responsabilitats.

5.1 Limitacions de l'estudi.

La present recerca conté una sèrie de limitacions metodològiques que s'han de tenir en compte a l'hora d'interpretar els resultats. De la mateixa manera, obren noves vies per futurs estudis en aquest camp.

En primer lloc, la recollida de dades s'ha dut a terme a través de qüestionaris auto informats, un mètode que pot introduir un biaix de desitjabilitat social. Aquest factor és especialment rellevant tenint en compte que s'està avaluant un constructe com la desconexió moral, i, per tant, es preveu que els

participants tendiran a evitar admetre conductes irresponsables o justificacions socialment reprovables. De cara a futures investigacions, seria interessant combinar aquests qüestionaris amb entrevistes semiestructurades o mètodes d'observació conductual.

En segon lloc, la mida i distribució de la mostra també es consideren una limitació. La mostra total és certament reduïda per extreure conclusions amb total robustesa i les dades sociodemogràfiques es troben desequilibrades, amb una presència de dones superior a la d'homes, i una distribució del nivell d'estudis asimètrica que va obligar a eliminar una categoria en l'anàlisi estadístic. De cara al futur, caldria buscar una mostra més gran i repartida de forma més equitativa.

En tercer lloc, s'han detectat possibles discrepàncies en relació al rang d'edat recomanat en les validacions espanyoles d'algunes escales utilitzades. Tot i que el rang d'aquesta recerca s'ha delimitat entre els 18 i els 35 anys, la validació de l'escala de desconexió moral suggereix edats d'entre 15 i 25 anys. La validació de l'escala de locus de control no especifica l'edat en que s'ha d'utilitzar, però afegeix com a limitació de la recerca el fet d'haver-se centrat exclusivament en estudiants universitaris. El test d'identitat moral, per la seva banda, esmenta estar validat per a la població general. Per tant, es proposa com a línia futura assegurar que l'edat recomanada de l'escala sigui exactament la mateixa de la mostra per obtenir una major fiabilitat dels resultats.

Finalment, a nivell instrumental, es va produir una pèrdua de dades en els ítems 13 i 17 del test de Locus de Control de Rotter. Aquests es van haver d'omplir a partir d'una imputació estadística en base a la resta de respostes dels subjectes. Per a futurs estudis, seria convenient revisar el formulari digital per fer que totes les respostes siguin de caràcter obligatori i evitar així la necessitat de recórrer a mètodes d'estimació de dades perdudes.

Finalment, cal tenir en compte que no s'ha analitzat l'ús de les tecnologies i les xarxes socials dels participants, un factor clau en la joventut actual que s'ha comprovat que podria condicionar el locus de control o la desconexió moral. Es deixa com a línia futura analitzar l'impacte d'aquestes plataformes.

5.2 Conclusions i futures línies d'investigació

Aquesta recerca aporta dades actualitzades de l'any 2026 sobre el perfil moral i la percepció del control en els joves d'entre 18 i 35 anys, assolint els objectius plantejats a l'inici del treball.

Es conclou de forma clara que la identitat moral, específicament la dimensió vinculada al compromís intern de l'individu d'actuar en coherència amb els seus principis, és la barrera principal contra la desconexió moral. Això demostra que com més integrats té una persona els seus valors, menys distorsions cognitives o justificacions utilitza per legitimar conductes desadaptatives.

El Locus de Control ha demostrat operar amb una independència absoluta respecte a les dimensions estructurals de la moralitat. L'estil d'atribució causal de l'individu, definit segons si s'atribueixen els esdeveniments vitals a l'agència pròpia o bé a la fortuna i a les contingències de l'entorn, no s'identifica com un factor predictiu dels valors ètics de la persona, ni tampoc en la seva propensió a activar mecanismes de justificació cognitiva.

Pel que fa al perfil sociodemogràfic, s'observa que a mesura que s'avança en l'edat adulta, disminueix la tendència a desplaçar la responsabilitat cap als altres. D'altra banda, es conclou que les dones mostren una integritat moral més consolidada, mentre que els homes presenten puntuacions significativament més elevades en desconexió moral. Així mateix, les dones manifesten un locus de control més extern, fet que la literatura sol vincular a la percepció de condicionants socials de gènere; però, no obstant això, es confirma que aquesta orientació atribucional no interfereix en el seu desenvolupament ni en el seu compromís moral.

Finalment, es constata que una formació acadèmica més elevada actua com un factor protector davant la desconexió moral, disminuint de manera significativa la tendència de la joventut a utilitzar justificacions cognitives i a desplaçar la responsabilitat. Així mateix, es confirma que assolir estudis superiors enforteix directament la identitat i integritat moral, consolidant el compromís pràctic de l'individu amb els seus propis principis ètics i afavorint una major maduresa en l'adulthood primerenca.

A partir d'aquesta informació, es planteja la necessitat de dissenyar intervencions psicopedagògiques des d'un enfocament preventiu i de desenvolupament, implementades en els entorns d'educació superior. Atès que la formació acadèmica interactua de manera positiva en la consolidació de la integritat moral, la universitat no s'ha d'entendre únicament com un espai d'aprenentatge conceptual, sinó com un escenari de maduresa ètica clau.

Així, es proposa el desenvolupament de programes formatius orientats a enfortir l'agència moral i la responsabilitat dels joves durant l'adulesa primerenca. Aquestes intervencions haurien de centrar-se a potenciar la identitat moral com a eix central de la personalitat, oferint als estudiants espais de reflexió crítica i resolució de dilemes ètics reals. D'aquesta manera, es pot maximitzar l'efecte protector de l'educació superior, dotant els futurs professionals d'estructures cognitives que inhibeixin l'activació de mecanismes de desconexió moral en els seus respectius àmbits vitals i laborals.

D'una banda, es conclou que en aquesta proposta d'intervenció no es requereix afegir el treball del locus de control, atès que la recerca ha demostrat una independència conceptual respecte a les variables morals estudiades. En canvi, sí que es considera necessari incloure una línia d'acció diferenciada en funció del gènere; atès que s'ha comprovat que els homes mostren una major tendència a utilitzar la desconexió moral. Per tant, es considera prioritari incidir de manera més focalitzada en aquest col·lectiu. Paral·lelament, la intervenció amb el col·lectiu femení s'ha d'enfocar en continuar consolidant i mantenint la identitat moral com a fre redundant davant les distorsions cognitives.

Així mateix, la intervenció hauria d'aprofitar aquest espai de comunicació per promoure la continuïtat formativa i el desenvolupament acadèmic, ja que s'ha constatat que una major trajectòria d'estudis enforteix la integritat i inhibeix l'activació dels mecanismes de justificació moral.

Com a futures línies d'investigació, es planteja l'opció d'aplicar de manera pràctica aquestes intervencions psicopedagògiques i avaluar l'impacte empíric real. En aquest sentit, seria de gran interès realitzar un estudi

longitudinal que fes un seguiment al llarg dels anys, avaluant si el desenvolupament moral assolit durant la joventut es consolida i manté l'efecte protector al llarg de l'etapa adulta.

Finalment, es proposa replicar aquest estudi tenint en consideració altres variables que afecten la quotidianitat dels joves; concretament, seria rellevant investigar l'impacte de la desconexió moral en la qualitat de les relacions interpersonals dels subjectes i en els comportaments en l'entorn digital, analitzant si l'ús de les xarxes socials actuen com a elements amplificadors d'aquests mecanismes justificatius.

6. Bibliografía

- Alabèrnia-Segura, M., Feixas, G. y Gallardo-Pujol D. (2023). Moral Identity Questionnaire (MIQ): Adaptation and Psychometric Properties in Spanish Population [Cuestionario de identidad moral (MIQ): adaptación y propiedades psicométricas en la población española]. *Acción Psicológica*, 20(1), 121–130. <https://doi.org/10.5944/ap.20.1.39151>
- Aquino, K., Reed, A. I., Thau, S., & Freeman, D. (2007). A grotesque and dark beauty: How moral identity and mechanisms of moral disengagement influence cognitive and emotional reactions to war. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 385–392. doi:[10.1016/j.jesp.2006.05.013](https://doi.org/10.1016/j.jesp.2006.05.013).
- Bandura, A. (1999). Moral Disengagement in the Perpetration of Inhumanities. *Personality And Social Psychology Review*, 3(3), 193–209. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr0303_3
- Bandura, A., Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Pastorelli, C., & Regalia, C. (2001). Sociocognitive self-regulatory mechanisms governing transgressive behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 125–135. doi:[10.1037/0022-3514.80.1.125](https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.1.125).
- Black, J. E. & Reynolds, W. M. (2016). Development, reliability, and validity of the Moral Identity Questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 97, 120–129. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.03.041>
- Brenlla, M. E., i Vázquez, N. (2010). Análisis psicométrico de la Escala de Locus de Control de Rotter en muestras de jóvenes y adultos. *Revista de Psicología*, 28(2), 231–251.
- Chen, L., & Chen, M.-L. (2025). Moral Disengagement and Aggression: The Mediating Role of Empathy Deficits. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling (JARAC)*, 7(2), 145–153. <https://doi.org/10.61838/kman.jarac.7.2.17>
- ConductaSocial. (2013, 9 abril). *Albert Bandura: Teoría de la desconexión moral* (subtitulado) [Vídeo]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=XPrdkffQyY8>

- EchavarríaGrajales, C. V., (2003). La escuela un escenario de formación y socialización para la construcción de identidad moral. *Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales, Niñez y Juventud*, 1(2) .
- Elguezábal, S., Bria, M. P., Leiva, M. L. i Ferrari, C. E. (2023). Desconexión moral cívica en adultos del AMBA: un análisis preliminar. A *XV Congreso Internacional de Investigación y Práctica Profesional en Psicología*. Facultad de Psicología, Universidad de Buenos Aires
- *Experimento de Milgram _ AcademiaLab*. (s. f.-b). https://academia-lab.com/enciclopedia/experimento-de-milgram/#google_vignette
- Ferrando, P. J., Demestre, J., Anguiano-Carrasco, C., i Chico, E. (2011). Evaluación TRI de la escala I-E de Rotter: un nuevo enfoque y algunas consideraciones. *Psicothema*, 23(2), 282-288.
- Gómez-Tabares, A. S., Núñez, C. i Caballo, V. E. (2021). Mecanismos de Desconexión Moral, Diferencias de Sexo y Predictores Clínicos en Adolescentes: Un Estudio Exploratorio. *Psykhé (Santiago)*, 30(2). <https://doi.org/10.7764/psykhe.2020.22451>
- Hardy, S.A., Bean, D.S. & Olsen, J.A. Moral Identity and Adolescent Prosocial and Antisocial Behaviors: Interactions with Moral Disengagement and Self-regulation. *J Youth Adolescence* 44, 1542–1554 (2015). <https://doi.org/10.1007/s10964-014-0172-1>
- Hardy, S. A., & Carlo, G. (2011). Moral Identity: What Is It, How Does It Develop, and Is It Linked to Moral Action? *Child Development Perspectives*, 5(3), 212-218. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2011.00189.x>
- Jacob, J. (2020). Internet Addiction, Locus of Control and Resilience. *Artha - Journal Of Social Sciences*, 19(1), 27-45. <https://doi.org/10.12724/ajss.52.3>
- Lefcourt, H. M. (1966b). Internal versus external control of reinforcement: A review. *Psychological Bulletin*, 65(4), 206-220. <https://doi.org/10.1037/h0023116>
- Levy, M., & Gumpel, T. P. (2020). Self-Efficacy and External Locus of Control as Predictors of Participant Roles in Relational Aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(15-16), NP13610–NP13635. <https://doi.org/10.1177/0886260520943733>

- Maftai, A., Holman, A., & Elenescu, A. (2022). The dark web of machiavellianism and psychopathy: Moral disengagement in IT organizations. *Europe's Journal Of Psychology*, 18(2), 181-192.
<https://doi.org/10.5964/ejop.4011>
- Milgram, S. (1963). Behavioral Study of obedience. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(4), 371-378.
<https://doi.org/10.1037/H0040525>
- Milgram, S. (1974). *Obedience to authority: An experimental view*. Harper & Row.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *The Psychological Monographs*, 80(1), 1-28.
<https://doi.org/10.1037/h0092976>
- Rubio-Garay, F., Amor, P. J., & Carrasco, M. A. (2017). Dimensionality and Psychometric Properties of the Spanish version of the Mechanisms of Moral Disengagement Scale (MMDS-S). *Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*, 22(1), 43-54.
<https://doi.org/10.5944/rppc.vol.22.num.1.2017.16014>
- Tous, J.M. (1984). Cuestionarios del «lugar de control». Documento de trabajo. U. de Barcelona.

7. Annexos

Annex 7.1 Validació en espanyol de l'escala Moral Identity Questionnaire (MIQ)

(Black & Reynolds, 2016)

Versión en español

1. Me esfuerzo para actuar honestamente en la mayoría de las cosas que hago.
2. No herir a otras personas es una de las reglas que me guían.
3. Es importante para mí tratar a otras personas de manera justa.
4. Siempre actúo de maneras que hagan el mayor bien y el menor daño a otras personas
5. Si hacer algo dañará a otra persona, trato de evitarlo, aunque nadie lo fuera a saber.
6. Una de las cosas más importantes en la vida es hacer lo que sabes que es correcto.
7. Una vez que he decidido qué es lo correcto, me aseguro de hacerlo.
8. Mientras tome la decisión de hacer algo que me ayude, no importa mucho si otras personas resultan lastimadas.
9. Está bien hacer algo que usted sabe que está mal si la recompensa por hacerlo es grande.
10. Si no hay nadie mirando ni nadie se va a enterar, no importa si hago lo correcto.
11. Es más importante que la gente piense que eres honesto que ser honesto.
12. Si nadie lo descubre, está bien robar una pequeña cantidad de dinero u otras cosas que nadie echará de menos.
13. No tiene sentido salirme de mi camino para hacer algo bueno si no hay nadie cerca para apreciarlo.
14. Si un cajero accidentalmente me da 10€ más de cambio, por lo general actúo como si no me diese cuenta.
15. Mentir y engañar es solamente algo de lo que tienes que hacer en este mundo.
16. Hacer algo que algunas personas pueden ver como deshonesto no me molesta.
17. Si la gente me trata mal, yo los trataré de la misma manera.

18. Aceptaré una decisión grupal, aunque sepa que es moralmente incorrecta.
19. Tener valores morales carece de valor en la sociedad actual.
20. Quiero que otras personas sepan que pueden confiar en mí

Annex 7.2 Versió en espanyol de l'Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral

1	2	3	4	5
Totalmente en desacuerdo	Más en desacuerdo que de acuerdo	Ni de acuerdo ni en desacuerdo	Más de acuerdo que en desacuerdo	Totalmente de acuerdo
<i>Ítems</i>				
<i>Valoración</i>				
1. Está bien pelear por tus amigos.				1 2 3 4 5
2. Agredir a alguien es solo un juego.				1 2 3 4 5
3. Dañar alguna propiedad no es gran cosa si se considera que otros hacen cosas peores.				1 2 3 4 5
4. Un chico que pertenece a una pandilla no puede ser culpado por los problemas causados por la pandilla.				1 2 3 4 5
5. Si las personas viven en malas condiciones no pueden ser culpados por agredir.				1 2 3 4 5
6. Decir pequeñas mentiras realmente no hace daño.				1 2 3 4 5
7. Algunas personas son como animales.				1 2 3 4 5
8. Las peleas y los malos comportamientos en la escuela son culpa del profesor.				1 2 3 4 5
9. Está bien golpear a alguien que te insulta.				1 2 3 4 5
10. Golpear a los compañeros de clase que son detestables es sólo darles una lección.				1 2 3 4 5
11. Robar algo de dinero no es demasiado grave comparado con la corrupción política.				1 2 3 4 5
12. Un chico que amenaza con romper las normas no debe ser culpado, si otros verdaderamente lo hacen.				1 2 3 4 5
13. Si los chicos no son disciplinados, no es por su culpa.				1 2 3 4 5
14. A los chicos no les importa que se burlen de ellos porque eso muestra interés por ellos.				1 2 3 4 5
15. Está bien tratar mal a algunas personas.				1 2 3 4 5
16. Si la gente no tiene cuidado de dónde deja sus cosas, si se las roban es culpa suya.				1 2 3 4 5
17. Está bien pelearse cuando el honor de tu grupo o pandilla es amenazado.				1 2 3 4 5
18. Coger la bicicleta de alguien sin su permiso es sólo una broma.				1 2 3 4 5
19. Es mejor insultar a los compañeros que pegarles.				1 2 3 4 5
20. Si un grupo de chicos decide conjuntamente hacer algo dañino, la responsabilidad recae en todo el grupo.				1 2 3 4 5
21. Los chicos no pueden ser culpados por decir tacos como todo el mundo.				1 2 3 4 5
22. Burlarse o quedarse con alguien, no es realmente hacerle daño.				1 2 3 4 5
23. Alguien detestable no merece ser tratado como un ser humano.				1 2 3 4 5
24. Algunas personas merecen ser maltratadas por las cosas que hacen.				1 2 3 4 5
25. Está bien mentir para proteger a tus amigos.				1 2 3 4 5
26. No está mal estar colocado de vez en cuando.				1 2 3 4 5
27. Comparado con las injusticias en el mundo, coger cosas de una tienda sin pagarlas no es demasiado grave.				1 2 3 4 5
28. Cuando una pandilla daña a alguien, cada chico debe responder por su culpa.				1 2 3 4 5
29. Los chicos no pueden ser culpados por comportarse mal si sus compañeros los presionan para que lo hagan.				1 2 3 4 5
30. Los insultos entre chicos no importan.				1 2 3 4 5
31. Las personas sin sentimientos merecen ser tratadas brutalmente.				1 2 3 4 5
32. Los chicos no tienen la culpa de comportarse mal si sus padres los fuerzan demasiado.				1 2 3 4 5

Annex 7.3 Versió en espanyol de la escala de Locus de Control de Rotter

Tabla 1
Ítems del Cuestionario del «Lugar de Control» (Tous, 1984)

Dim.	Nº ítem	Contenido
S. G.	1	A La mayoría de las cosas tristes que suceden en la vida de las personas son debidas a la mala suerte
		B Las desgracias que le suceden a la gente son debidas a los errores que ellos cometen
C. P.	2	A Una de las principales razones por las cuales tenemos guerras es porque la gente no se toma el interés suficiente por la política
		B Por mucho que se esfuerce la gente para impedir las siempre habrá guerras
C. I.	3	A A la larga la gente consigue obtener en el mundo el respeto que se merece
		B Desgraciadamente por más que se esfuerce el mérito de un individuo pasa a menudo desapercibido
C. A.	4	A La idea de que los profesores son injustos con los estudiantes es una tontería
		B La mayoría de los estudiantes no se dan cuenta de hasta qué punto sus puntuaciones están influidas por hechos fortuitos
E. I. P.	5	A Sin las oportunidades adecuadas uno no puede ser un líder eficaz
		B Las personas competentes que no consiguen ser líderes es porque no han aprovechado las oportunidades que han tenido
C. I.	6	A Por mucho que te esfuerces, algunas personas no te tragan
		B Las personas que no consiguen agradar a los demás es que no saben tratar a la gente
E. I. P.	7	A He encontrado frecuentemente que lo que tiene que suceder sucede
		B Confiar en el azar nunca es bueno
C. A.	8	A En el caso de un estudiante bien preparado no existen nunca los exámenes injustos
		B A menudo las preguntas de los exámenes tienden a tener tan poco que ver con el trabajo del curso que es inútil estudiar
E. I. P.	9	A Conseguir el éxito es una cuestión de mucho trabajo, el factor suerte tiene poco o nada que ver con ello
		B Conseguir un buen trabajo depende principalmente de estar en el lugar adecuado en el momento justo
C. P.	10	A El ciudadano corriente puede tener influencia en las decisiones del gobierno
		B Este mundo está gobernado por las pocas personas que están en el poder y el ciudadano de a pie no puede hacer mucho
E. I. P.	11	A Cuando hago planes tengo la casi certeza de que saldrán bien
		B No es siempre acertado hacer planes a largo plazo porque en cualquier caso muchas cosas dependen de la buena o mala suerte
S. G.	12	A En mi caso el conseguir lo que quiero no tiene nada que ver con la suerte
		B Muchas veces podemos decidir lo que vamos a hacer tirando una moneda al aire
S. G.	13	A El conseguir ser el jefe muchas veces depende de quien tuvo la suerte de llegar primero al lugar adecuado
		B El que la gente consiga que las cosas les salgan bien depende de su pericia, la suerte no tiene nada que ver con ello
C. P.	14	A En lo que concierne a los asuntos mundiales, la mayoría de nosotros somos víctimas de fuerzas que no podemos entender ni controlar
		B Las personas pueden controlar los asuntos mundiales tomando parte activa en los asuntos políticos y sociales
S. G.	15	A La mayoría de la gente no sabe hasta qué punto sus vidas están sujetas a hechos fortuitos
		B Realmente la suerte no existe
C. I.	16	A Es difícil saber si le caemos bien o mal a una persona
		B La cantidad de amigos que tengas depende de lo amable que seas
S. G.	17	A A la larga las cosas malas que nos suceden están compensadas por las buenas
		B La mayoría de las desgracias son el resultado de la falta de habilidad, ignorancia, pereza, o de las tres cosas juntas
C. P.	18	A Con bastante esfuerzo podemos erradicar la corrupción política
		B Es difícil que las personas tengan mucho control sobre las cosas que deciden los políticos
C. A.	19	A Algunas veces no puedo comprender cómo los profesores alcanzan los niveles que imparten
		B Existe una conexión directa entre lo que estudio y las puntuaciones que alcanzo
S. G.	20	A Muchas veces tengo la sensación de que tengo poca influencia sobre las cosas que me suceden
		B Para mí es imposible creer que la suerte o el azar juegan un importante papel en mi vida
C. I.	21	A Las personas se sienten solas porque no intentan ser amigables
		B No sirve de mucho esforzarse en agradar a la gente, si les gustas, les gustas
E. I. P.	22	A Lo que me sucede a mí depende de mis propias acciones
		B Algunas veces tengo la sensación de que no tengo el control suficiente sobre el rumbo que está tomando mi vida
C. P.	23	A La mayoría de las veces no puedo comprender por qué los políticos se comportan de la manera que lo hacen
		B A la larga, las personas son las responsables de que exista un mal gobierno a nivel local

Annex 7.4 Full d'informació al participant

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

Edifici Rectorat
Carrer de l'Escondador, s/n
43003 - Tarragona
Tel. +34 977 558 021
Fax +34 977 558 022
www.urv.cat

FULL D'INFORMACIÓ AL PARTICIPANT

TÍTOL DEL TREBALL DE FI DE GRAU (TFG):

La suspensió del judici moral: El paper de la identitat moral i el locus de control en la desconexió moral d'adults joves.

INVESTIGADOR PRINCIPAL / DOCTORAND / ESTUDIANT

Maria Piñol Suárez
maria.pinols@estudiants.urv.cat
Telèfon: 670274848
Adreça postal: 43007, Tarragona

CENTRE

Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia - Universitat Rovira i Virgili (URV)

INTRODUCCIÓ

Ens dirigim a vostè per tal d'informar-lo sobre l'estudi d'investigació en el que se'l convida a participar.

Aquest estudi ha estat aprovat pel Comitè Ètic de Recerca en Persones, Societat i Medi Ambient (CEIPSA) de la Universitat Rovira i Virgili.

La nostra intenció és que rebí la informació correcta i suficient perquè pugui avaluar i decidir si vol o no participar en aquest estudi. Per aquest motiu, llegeixi aquest full informatiu amb atenció i nosaltres li aclarirem els dubtes que li puguin sorgir. Addicionalment, li informem que vostè es lliure de consultar amb les persones que consideri oportú abans de decidir sobre la seva participació a l'estudi.

PARTICIPACIÓ VOLUNTÀRIA

Ha de saber que la seva participació en aquest estudi és **voluntària** i que pot decidir no participar o canviar la seva decisió i retirar el consentiment en qualsevol moment.

DESCRIPCIÓ GENERAL DEL TREBALL DE FI DE GRAU (TFG):

Aquest estudi té com a objectiu comprendre com interactuen l'autopercepció moral i

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Edifici Rectorat
Carrer de l'Escorial, s/n
43003 – Tarragona
Tel. +34 977 558 021
Fax +34 977 558 022
www.urv.cat

cognitiva d'una persona (a través de la identitat moral i el locus de control) en la seva tendència a la desconnexió moral.

Si decideix participar-hi, la seva col·laboració consistirà a respondre un formulari digital que inclou tres tests psicològics breus: el Qüestionari d'Identitat Moral, l'Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral i l'Escala de Locus de Control. El temps estimat de resposta és d'uns 10-15 minuts.

El contacte i la difusió d'aquest estudi es realitzaran de manera telemàtica, mitjançant l'enviament d'un enllaç directe al qüestionari adreçat principalment a adults joves.

Totes les dades recollides seran completament anònimes i confidencials. No es sol·licitarà cap dada que pugui identificar directament la persona (com ara noms o DNI). Les úniques dades de caràcter personal tractades seran de tipus sociodemogràfic (com l'edat i el gènere) amb finalitats exclusivament estadístiques i de recerca acadèmica, d'acord amb la normativa vigent de protecció de dades.

BENEFICIS I RISCOS

La seva col·laboració contribuirà a un millor coneixement de la psicologia social i forense. Les dades obtingudes ajudaran a comprendre com s'activen els mecanismes de justificació moral en els adults joves, la qual cosa pot ser de gran utilitat per al futur disseny de programes educatius, preventius i de sensibilització social.

La participació en aquest estudi no suposa cap risc físic ni psicològic per a les persones participants.

En qualsevol moment es pot decidir abandonar-lo sense necessitat de donar cap justificació i sense que això tingui cap conseqüència ni afecti la relació amb la investigadora ni amb cap institució implicada.

CONFIDENCIALITAT I PROTECCIÓ DE DADES

Tota la informació recopilada sobre les persones participants en el marc d'aquest estudi es mantindrà estrictament confidencial i amb aplicació de les corresponents mesures de seguretat que garanteixin, a més de la seva confidencialitat, la seva integritat, disponibilitat, autenticitat i traçabilitat.

Aquest estudi no implica el tractament de dades personals ja que les dades que es recullen no es podran vincular, directa o indirectament, als seus titulars.

**UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI**

Edifici Rectorat
Carrer de l'Escolador, s/n
43003 – Tarragona
Tel. +34 977 558 021
Fax +34 977 558 022
www.urv.cat

Per al tractament de les dades s'utilitzaran els sistemes d'informació propis de la Universitat Rovira i Virgili instal·lats a la seva xarxa informàtica aplicant-se les mesures de seguretat de la informació establertes pel Reial Decret 3/2010 que regula l'Esquema Nacional de Seguretat. Concretament, les dades es recolliran mitjançant un formulari Microsoft Forms. Posteriorment, per analitzar les dades s'utilitzarà el programa SPSS.

El personal investigador de l'estudi es compromet a complir la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, a més del Reglament (UE) núm. 2016/679, del Parlament europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals, i signarà un compromís de participació i confidencialitat.

La finalitat del tractament de les dades és la participació en l'estudi d'acord amb el consentiment de la persona participant. La persona participant també pot donar el consentiment per a la reutilització de les dades per a estudis futurs que estiguin relacionats.

La persona participant podrà interrompre la seva participació a l'estudi o estudis futurs relacionats retirant el seu consentiment en qualsevol moment, sense que sigui necessària la seva justificació. En aquest cas, les dades no es podran eliminar per tal de garantir la validesa dels resultats i complir amb les obligacions legals aplicables a l'estudi, però sí que quedaran codificades de manera que no sigui possible vincular-les a la seva persona.

He rebut aquest Full d'Informació.

15/05/2026
Maria Piñol Suárez

Annex 7.5 Formulari de consentiment informat

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

Full de consentiment informat

Títol del Treball de Fi de Grau:

La suspensió del judici moral: El paper de la identitat moral i el locus de control en la desconnexió moral d'adults joves.

Dades de contacte de l'investigador principal:

Maria Piñol Suárez
Universitat Rovira i Virgili (URV)
Tlf.: +34 670274848
maria.pinols@estudiants.urv.cat
Direcció: 43007, Tarragona

Jo

- He llegit el full d'informació al participant sobre l'estudi del qual se m'ha entregat una còpia.
- He pogut fer preguntes i resoldre els meus dubtes sobre l'estudi i la meva participació.
- Comprenc la meva participació a l'estudi d'acord amb allò expressat al full d'informació al participant sobre l'estudi i de les respostes a les meves preguntes, així com els riscos i beneficis que comporta.
- Accepto que la meva participació és voluntària i dono lliurement la meva conformitat per participar a l'estudi.
- Conec que em puc retirar en qualsevol moment de la participació a l'estudi sense que això em pugui causar cap perjudici.
- Estic informat sobre el tractament que es realitzarà de les meves dades personals.
- Dono el meu consentiment per a l'accés i utilització de les meves dades en les condicions detallades al full d'informació al participant sobre l'estudi.

☒ **Sí** ☐ **No**

- Un cop finalitzada la investigació, és possible que les dades obtingudes siguin d'interès per a altres estudis relacionats. En relació amb això, s'ofereixen les següents opcions:

☐ **NO autoritzar** l'ús de les seves dades en altres projectes d'investigació relacionats.

☒ **Sí autoritzar** l'ús de les seves dades en altres projectes d'investigació relacionats.

I per expressar aquest consentiment, el participant signa en data i lloc aquest full de consentiment:

Signatura del participant

Treballs de Fi de Grau de la URV

Informació bàsica de protecció de dades

Informació bàsica sobre protecció de dades (format tabular)

INFORMACIÓ DE PROTECCIÓ DE DADES PERSONALS	
Responsable	El responsable del tractament de les seves dades personals és la Universitat Rovira i Virgili amb CIF Q9350003A i amb domicili fiscal al carrer de l'Escorxador, s/n, 43003 de Tarragona.
Finalitat	Participar en l'estudi del Treball Final de Grau en els termes que es descriuen al full d'informació al participant. En el cas que l'estudi prevegi la publicació, difusió i reutilització dels resultats obtinguts incloent dades personals, les dades personals seran utilitzades per a aquesta finalitat sempre que l'interessat hagi atorgat el seu consentiment.
Drets	Pot exercir els drets d'accés, rectificació, supressió, portabilitat, limitació o oposició al tractament, mitjançant un escrit adreçat al Registre General de la URV a la mateixa adreça del domicili fiscal o mitjançant la seva presentació al Registre General de la Universitat, presencialment o telemàtica, segons s'indica a https://seuelectronica.urv.cat/registre.html .
Informació addicional	Pot consultar informació addicional sobre aquest tractament de dades personals denominat <i>Treballs de Fi de Grau de la URV</i> i els seus drets al Registre d'Activitats del Tractament de la URV publicat a https://seuelectronica.urv.cat/rgpd on també s'hi pot consultar la Política de Privacitat de la URV. Així mateix, pot consultar aquesta informació al Full d'informació al participant sobre l'estudi. Addicionalment, pot adreçar als nostres delegats de protecció de dades qualsevol consulta sobre protecció de dades personals a la direcció de correu electrònic del dgd@urv.cat .

Annex 7.6 Procediment de Preparació, Codificació i Anàlisi de Dades

Per al processament i l'anàlisi de les dades recollides mitjançant el formulari, s'han utilitzat els programes Microsoft Excel i IBM SPSS Statistics.

En primer lloc, el programa Microsoft Excel ha estat utilitzat per a la tabulació inicial de les respostes provinents del qüestionari de Microsoft Forms i per a la posterior codificació numèrica de totes les respostes, requisit indispensable per al tractament estadístic inferencial a l'SPSS. Específicament, es van codificar les variables següents:

- **Gènere:** Masculí = 1; Femení = 2.
- **Nivell d'estudis assolits:** Estudis primaris = 1; Estudis secundaris = 2; Batxillerat o cicle formatiu de grau mitjà = 3; Grau universitari o cicle formatiu de grau superior = 4; Màster, postgrau o doctorat = 5.

Seguidament, es van preparar els ítems dels tres instruments psicomètrics utilitzats:

Moral Identity Questionnaire (MIQ): Es van seguir les indicacions marcades per l'adaptació espanyola d'Alabèrnia-Segura et al. (2023). L'escala s'organitza en 2 factors diferenciats:

- Factor 1: *Identitat Moral* (ítems de l'1 al 7): Es van mantenir en la seva puntuació original (escala Likert d'1 a 5).
- Factor 2: *Integritat Moral* (ítems del 8 al 20): Per tal d'assegurar la unidireccionalitat de l'escala (on una major puntuació reflecteix una major integritat moral), es van invertir les puntuacions dels ítems del 8 al 19, atès que estan formulats en sentit negatiu. L'ítem 20 constitueix una excepció, ja que tot i formar part de factor *Integritat Moral*, no s'ha d'invertir perquè està redactat en sentit positiu. Això es deu al fet que, en la versió original, aquest ítem forma part del primer factor, però en la validació espanyola, aquest ítem ha estat recol·locat al factor d'Integritat Moral per motius d'adequació cultural.

Escala de Mecanismes de Desconnexió Moral: Les puntuacions d'aquest instrument es van mantenir en el seu sentit original (a major puntuació, major tendència a la desconnexió moral). En la versió validada a l'espanyol

de Rubio-Garay et al. (2017), els autors estudien 4 models diferents d'interpretació de les dades. Posteriorment, recomanen l'ús del model 4 per la seva alta fiabilitat. Aquest model suggereix obtenir la puntuació global del test, així com l'agrupació dels 32 ítems (sorgits dels 8 mecanismes) en tres factors clau:

- Factor 1 (Despersonalització): Comprèn els mecanismes de deshumanització i atribució de la culpa (ítems 7, 8, 15, 16, 23, 24, 31 i 32).
- Factor 2 (Irresponsabilitat): Inclou la comparació avantatjosa, el desplaçament de la responsabilitat i la difusió de la responsabilitat (ítems 3, 4, 5, 11, 12, 13, 19, 20, 21, 27, 28 i 29).
- Factor 3 (Racionalització): Agrupa la justificació moral, l'etiquetatge eufemístic i la distorsió de les conseqüències (ítems 1, 2, 6, 9, 10, 14, 17, 18, 22, 25, 26 i 30).

Escala de Locus de Control de Rotter: El procediment de correcció d'aquest test atorga puntuació exclusivament a les respostes orientades cap al locus de control extern, amb un rang d'entre 0 i 23 punts. Així, a major puntuació, major locus de control extern. Mitjançant l'aplicació de funcions lògiques a l'Excel, es va assignar 1 punt quan el participant triava l'opció externa i 0 punts quan triava la interna. Concretament:

- L'opció externa correspon a l'alternativa "A" en els ítems: 1, 5, 6, 7, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20 i 23.
- L'opció externa correspon a l'alternativa "B" en la resta d'ítems puntuables de l'escala.